

КАФЕДРА КАМЕРНОГО СПІВУ

Вокальний ансамбль

Освітній ступінь	бакалавр	Курс	2-3
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	3-6
Освітньо-професійна програма	Камерний спів		
Статус	<u>обов'язкова</u>	ECTS	5,5
		Годин	165
		Індивідуальні години	68
		Самостійна робота	97
Семестровий контроль	<u>залік</u>		

Інформація про викладача

ПІБ	Кречко Н. М., доцент кафедри камерного співу НМАУ імені П. І. Чайковського. Кумановська О. Л., викладач кафедри камерного співу НМАУ імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Курс «Вокальний ансамбль» належить до циклу дисциплін загально-професійної підготовки бакалаврів спеціалізації «Камерний спів» НМАУ імені П. І. Чайковського, що вивчаються протягом III-VI семестрів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» є процес вокально-ансамблевої роботи соліста-вокаліста в його основних жанрово-стильових різновидах та принципах концертної практики в рамках художньо-інтерпретаційних завдань.

Мета:

підготовка до практичної виконавської діяльності соліста-вокаліста, що володіє вокально-ансамблевою технікою співу і принципами взаємодії з іншими партнерами вокалістами.

Завдання:

- Усвідомлення специфіки вокально-ансамблевого мистецтва та жанрової різноманітності вокальних ансамблів;

- оволодіння загальними принципами фахової співпраці з партнерами – співаками, включаючи регулювання дихання, артикуляцію та орфоєпію, принципи гнучкості фразування та виразності виконавських штрихів в процесі колективного музикування;
- вдосконалення розвитку музично-вокального слуху;
- набуття виконавських навичок взаємодії на сцені між учасниками ансамблю;
- опрацювання різноманітного за жанрами та стилем репертуару та методичної літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- класифікації ансамблю – види та типи вокальних ансамблів, що відрізняються за кількістю учасників та типами голосів (однорідні, мішані);
- сутність поняття «вокальний ансамбль», його функції і завдання в самостійних малих формах та в якості частини музичних творів великої форми (кантатно-ораторіальні, оперні)
- технічні вокальні засоби і прийоми взаємодії з партнерами;
- принципи розкриття змісту вокального твору в контексті авторської партитури;
- значення тембрального підбору виконавців.

вміти:

- визначати вид, тип ансамблю його характерні ознаки згідно з функціями і завданнями у вокальних творах;
- володіти ансамблевою вокальною технікою;
- використовувати тембральну гнучкість виконання у складі різних видів ансамблю;
- психо-емоційно налаштовуватись до різних видів ансамблю (дует, тріо, квартет) на відміну від сольного виконання;
- поводитися на сцені враховуючи естетику сценічної поведінки ансамблевого виконавства;
- поєднувати елементи акторської майстерності з розумінням художнього змісту

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки, принципами ансамблевого музикування
- навичками колективного виконавства різноманітних в різноманітних видах і складах ансамблів: дуетів, тріо, квартетів тощо;
- класичним і сучасним репертуаром різних жанрів та стилів музичних, музично-театральних творів;
- навичками чуття всієї партитури ансамблю, прийомами спільного виконавського рішення при збереженні індивідуальності свого голосу.

Перелік тем

Тема 1. Види і типи вокальних ансамблів, їх класифікація та різноманітність.

Тема 2. Слухова та вокальна взаємодія виконавців в ансамблі.

Тема 3. Особливості співацького дихання в ансамблі.

Тема 4. Основні принципи роботи над дикцією в ансамблі.

Тема 5. Принципи роботи в ансамблях з однорідним ритмічним малюнком в гармонічній фактурі.

Тема 6. Принципи роботи в ансамблі з поліфонічною фактурою та складним різновекторним малюнком вокальних ліній.

Тема 7. Робота над різними типами звуковедення та штрихами.

Тема 8. Типи дуетів та терцетів (тріо) у вокальній музиці.

Тема 9. Квартет. Особливості взаємодії вокалістів.

Тема 10. Багатоголосні ансамблі. Структурні особливості фактури та гармонічної вертикалі.

Тема 11. Вокальні ансамблі в камерній музичній літературі.

Тема 12. Вокальні ансамблі в кантатно-ораторіальній літературі.

Тема 13. Вокальні ансамблі в оперному жанрі.

Тема 14. Ансамблі a cappella.

Форми та технології навчання

- *вербальний*: пояснення, коментарі; обговорення;
- *наочний*: показ, демонстрація, ілюстрації;
- *аналітичний*: робота з літературою, аудіо відеоматеріали;
- *проблемний*: визначення і вирішення проблемної ситуації;
- *ігровий*: ігрове моделювання, робота в ансамблі.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного репертуару (Вокальний ансамбль), музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, а також через дію воєнного стану всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на GOOGLE DRIVE ifm1.2nmau@gmail.com. Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- *вербальний*: співбесіда, контрольний опит, експрес-опитування;
- *аналітичний*: текстовий аналіз самостійної роботи, тести;
- *практичний*: виконання вправ, ансамблеве виконавство.

Підсумковий контроль:

- *вербальний*: колоквиум;
- *практичний*: здача вокальних ансамблів з жанрів камерної музики та частин великої кантатно-ораторіальної форми, або опер композиторів XVII -XVIII сторіччя.

Система оцінювання

Критерії оцінювання знань студентів

90 – 100 – А – відмінно

Виконання творів напам'ять згідно вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в інтерпретацію вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.

82 – 89 – В – добре

Виконання концертної програми напам'ять та згідно вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.

74 – 81 – С - добре	Виконання творів напам'ять та згідно вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.
64 – 73 – D–задовільно	Виконання концертної програми напам'ять але не повним дотриманням вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.
60 – 63 – E – задовільно	Виконання концертної програми з використанням партитури та/або не повним дотриманням вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.
35-59-FX-незадовільно (з можливістю повторного складання)	Виконання концертної програми з використанням партитури та/або не повним дотриманням вимог навчальної програми дисципліни. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, граничних навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.
0-34 – F – незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Виконання концертної програми з використанням партитури та не дотриманням вимог навчальної програми дисципліни. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації вокальних ансамблевих камерних та оперних творів, створення художнього образу.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Алексюк А. М., Аюрзанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навчальний посібник. Київ, 1993.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24с.
4. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для музичних ВНЗ / видання третє, доповнене та перероблене. Київ : Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
5. Антонюк В. Г. Cantare con roso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях // Українське музикознавство. Вип. 37. Київ : 2011. С. 343-356.
6. Антонюк В. Г. Орфоепія у художньому співі: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк В. Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес // Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. Праць ДАКККіМ. №2 (8). Київ : 2005. С 96-105.
8. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно – антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24с.
9. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: навчальний посібник. Київ : Український Світ, 2002. 439 с.
10. Вишневецька С. В. Методичні принципи формування навичок вокально – ансамблевого виконавства : методичні рекомендації до дисципліни “Вокальний ансамбль” для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 54 с.
11. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
12. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1997. 320 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
14. Свтушенко Д. Роздуми про голос : нотатки педагога – вокаліста. Київ : Музична Україна, 1979. 90 с.
15. З історії української музичної культури : тематичн. зб. наук. праць. Київ : Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1991.
16. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво». 2022. 170 с.
17. Знаменська О. Культура мови у співі. Київ, 1959.
18. Іванов В. Січова співацька школа // Музика. 1992. № 3.
19. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи) : Автореф. дис... канд. мист. Київ, 2002.

20. Колесса Ф. М. Ритміка українських народніх пісень : Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, 1906. Т. 72. С. 44–95.
21. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 119 с.
22. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ : Музична Україна, 2010. 54 с.
23. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови: учбов. посібник. Київ : ІСДО, 1995. 88 с.
24. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства : Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі № 2, 2017.
26. Лащенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
27. Лащенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть : Науковий вісник. Вип. 18. Київ, 2001.
28. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наукова думка, 1991. 269 с.
29. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посібн. Київ : Музична Україна, 1988. 138 с.
30. Мадішева Т. П. Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ : Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1994. 143 с.
31. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровавому класі. Київ : Музична Україна, 1986. 95 с.
32. Маслій К. Виховання голосу співака : навч. Посібник. Рівне : «Ліста», 1996.
33. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва: до 100-річчя з дня народження / літ. виклад М. Головащенко. Київ : Музична Україна, 1985. 80 с.
34. Падалка Г. М. Організація самостійної роботи над художньою інтерпретацією музичних творів: Методичні рекомендації. Київ, 1991.
35. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. Київ : Мистецтво, 1969.
36. Пігров К. К. Керування хором. Київ : Державне видавництво Образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
37. Старовойтова О. Є. Виконавська інтерпретація: навч. посібник. Луганськ : Альмамастер, 2007.
38. Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю., та ін. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія. Івано-Франківськ, 2010.
39. Стахевич О. Г. Із історії вокально-виконавських стилів : посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 176 с.
40. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
41. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 160 с.

42. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.

Додаткова

1. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна, 2004. С. 150–155.
2. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. Київ : українська ідея, 2001. 144 с.
3. Антонюк В. Г. Видатний педагог – концертмейстер класу камерного співу Зоя Юхимівна Ліхтман // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №1 (42). Київ : 2019. С. 135–145.
4. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор музично-драматичної школи Миколи Лисенка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №2 (35). Київ : 2017. С. 87-100.
5. Антонюк В. Г. Педагогічний подвиг Миколи Кондратюка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №4 (21). Київ : 2013. С. 86-94.
6. Антонюк В. Г. Школа сольного співу // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 435-454.
7. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 150-155.
8. Востряков О. А. сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр» // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4. Київ, 2000. С. 177-183.
9. Гмиря Б. Р. Бесіди про вокал // Борис Гмиря / статті, листи, спогади. Київ : Музична Україна, 1975. С. 68-85
10. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) : посібник. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2022. 94 с.
11. Давидов М. А. Наукові перспективи української вокальної школи. Музикознавчі записки. №2. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2004. С. 7-12.
12. Кречко Н. М. Розвиток вокальної універсальності в рамках проекту «Interkultur». Електронний науковий фаховий журнал «Імідж сучасного педагога» №5, (182) 2018. С. 74-77. (Кречко Н. М., Попова А. Б.)
13. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. 288 с.
14. Лісецький С. Й. Наукові статті. Рецензії. Навчально-методичні матеріали. Київ, 2009. 275 с.
15. Ліхтман З. Е. Про роботу в класах камерного співу консерваторії // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Зі спадщини майстрів, кн.1. Київ, 2003. С. 127-143.
16. Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. праць. Вип.22. Київ : Міленіум, 2012. 357 с.
17. Паторжинський І. С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака: наук.-метод. Записки. Київ : Мистецтво, 1964. Вип. 3.
18. Пляченко Т. М. Методика роботи з вокальним ансамблем : робоча програма навчальної дисципліни [для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний

- спів» першого (бакалаврського) освітнього рівня]. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 37 с. (нормативний документ).
19. Потебня О. Естетика і поетика слова. Київ, 1964.
 20. Стахевич О. Вчення про співацький голос в оперній культурі Італії XVII – сер. XIX ст. Київ, 1993.
 21. Третяк Л. Підготовка співаків хору // Музика. 1973. № 6.

Допоміжна

- Клавіри / партитури опер Г. Персела.
- Клавіри / партитури опер К. Монтеверді
- Клавіри / партитури опер та ораторій Г. Ф. Генделя
- Клавіри / партитури опер Х. В. Глюка
- Клавіри / партитури кантат та ораторій Й. С. Баха
- Клавіри / партитури творів кантатно-ораторіального жанру А. Вівальді
- Клавіри / партитури опер Д. Бортнянського
- Клавіри / партитури опер В. А. Моцарта

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Фрагменти вокальних, музичних, музично-драматургічних творів у виконанні різноманітних артистів, ансамблів та оперних труп – провідних майстрів сцени різних країн; майстер-класи провідних викладачів сольного співу у вільному доступі в мережі Інтернет.